

DUNGENSE HISTORIËN

Onafhankelijk Tijdschrift voor de Geschiedenis van Den Dungen

4^e jaargang, mei 2010
Dit is nummer 11.

Redactie: L. van Minderhout, R. van Nuland en E. Verzandvoort;
redactieadres: Groot Grinsel 25, Den Dungen, telefoon 073 5942088
of leovanminderhout@hetnet.nl

Inhoud

Een plek met geschiedenis (2) De Vlinkeveug	22
(3) Die Meer	24
Een historische rekonstruktie van 15 ^e eeuwse nederzetting op de Eikendonk	27
Jan Ooms en Lambert van Roosmalen	30
Een bijzondere foto van Boschpad 2	31
De dorpsrekeningen van Den Dungen 1700-1713, (10) De gelapte broeken	31
Dungense import (5): Hairwassers	32
Verantwoording, noten en bronnen	33

Een plek met geschiedenis (2)

De Vlinkeveug

Ergens tussen het Meer en de Poeldonk moet de Vlinkeveug gelegen hebben. We wisten niet precies waar dat was omdat het toponiem tegenwoordig niet meer in gebruik is en veronderstelden dat het langs de Brandse of Boijdonkse straat zou zijn.

In Zes Eeuwen Den Dungen blz 96 situeerden we een huis op de Vlinkeveug ongeveer op perceel C218, zonder andere aanwijzing dan dat het perceel volgens het verpondingsboek bij de vlinkeveug lag. Nu kunnen we de lokalisatie verbeteren.

Alle percelen in het verpondingsboek van 1704 die de aanduiding "bij de Vlinkeveug" hebben zijn omcirkeld op de volgende kaart. Het betreft C 98, 99, 101, 103, 120, 218, 219 en 224. De laatste 3 komen overeen met de plaatsaanduiding in Zes Eeuwen Den Dungen.

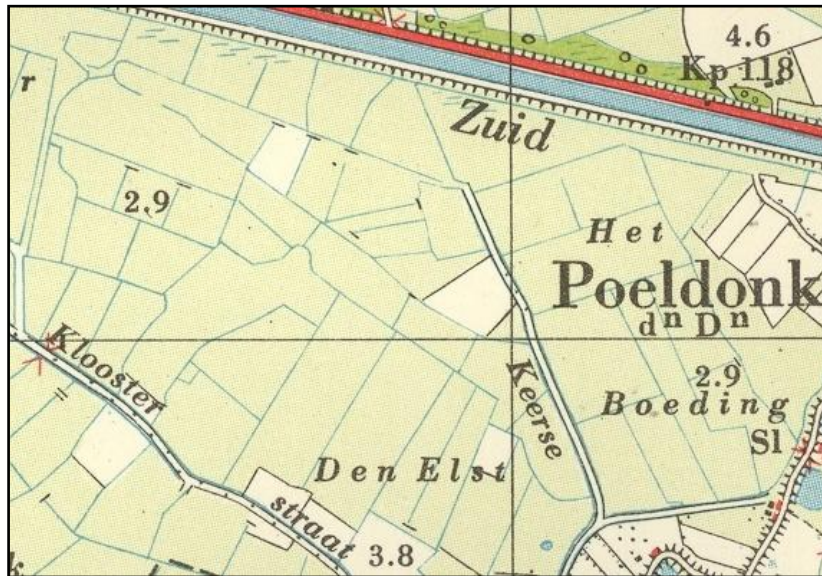

Uitsnede uit het kadaster van 1832, kaartblad C. De donkere lijn bovenaan is de bermsloot langs de Zuid-Willemsvaart. Rechtboven ligt de Poeldonk. De straat die schuin door het beeld loopt is de Brandsche straat, ook wel de Boijdonkse straat. Ten westen hiervan vinden we de vlinkeveug. Rechtsonder ligt het perceel C218 waarop we de Vlinkeveug vroeger ten onrechte situeerden.¹

Opvallend door de centrale ligging in het gebiedje dat de naam *vlinkeveug* droeg is het perceel C99. Het verpondingsboek vertelt ons op fo 46v en 48:

	opp. in 1704	eigenaar 1704	eigenaar 1832
C 99	1 morgen 13 roeden	Huibert Gerit Geurts ²	Antonie van der Cammen
C100 +	2 morgen 1 roede	Huibert Eikemans ³	Peter Ondersteijn
C105			Antonie van der Meijden
C101	5 hont 8 roeden	Jan G. van der Westelaken	Jan Meulenbroek
C106 +	2 morgen 2 h 4 r	Jan Ant. van der Donk	Jan Broeren
C107			Hendrik van Osch

Het geheel is 6,3 morgen groot (6 hont = 1 morgen; 33 roeden = 1 hont) ofwel ruim 4 ha.

Uitsnede uit de Topografische kaart No. 45 D, Schijndel, verkend in 1953. De r linksboven is van Het Meer. De Brandse of Boedonkse straat heet op deze kaart de Keerse straat. De nieuwe Bossche weg loopt vanaf de r van Klooster naar het noorden. Het Boeding kan beter als **de** Boeding gelezen worden. De vlinkevleug is door vergelijking met de vorige kaart gemakkelijk te vinden, midden boven.

Vanaf de middeleeuwen stond op de *vlinkevleug* een boerderij. In de 16^e eeuw was er zelfs een oliemolen bij⁴. De gebouwen werden verwoest in de oorlog om Den Bosch in 1629; de laatste vermelding van een huis is uit 1619.⁵

De oudste oppervlaktemaat van het erf dateert uit 1441: 10 lopensaten; later wordt 11 lop gezegd, of 1 malderzaad, of 1 bunder, of 20 lop. De beste opgave is misschien 11 lop voor huis en hof en 3 morgen aangelag, dat is samen 5 morgen.

Het meer in het meer ter plaatse van de vlinkevleug. Foto in 2009 gemaakt.

Uit het erf moest een grondcijns aan de hertog worden betaald van 3 nieuwe penningen, te beginnen met Engbert van der Boijdonk in 1340, eindigend met Aleid Smulders weduwe van Henrik Peters van der Aa, en die werd gelost in 1660.⁶

Er zijn geen aanwijzingen dat Arnt van Beke betrokken was geweest bij de ontginning van het land in het einde van de 14^e eeuw, zoals bijv. bij het buurerf C179, evenmin dat Engbert zijn boerenbedrijfje zelf ontwikkelde, of dat de vestiging al eerder gebeurde was.

Samen met de betaling van de grondcijs uit zijn huis en hof betaalde hij en zijn erfgenamen ook uit een stuk land "vrientkini", dat wil zeggen afkomstig van Vrient. En deze is misschien wel als projektontwikkelaar opgetreden, omdat er her en der in Den Dungen percelen belast waren met een grondcijs te betalen in Leuvense munt, afkomstig van Vrient. Maar dan hebben we het over 1300 of kort erna.

De Vlinkevleug is afgegraven en is gebruikt voor de ophoging van de grote weg iets meer naar het westen in de jaren '60. In de Meerse plas valt er dan ook niets meer van te zien, maar het dichtste bij de plek kom je aan de noord-oostelijke oever van de plas.

Een plek met geschiedenis (3)

Die Meer

Een deel van de Kaarte van de stadt 's Bosch en environs uit 1753 (foto kapelaan Fr. van Hooff ca. 1963, neg 102).

Bovenstaande kaart laat een stukje zien van het stroomdal van de Aa. Den Dungen wordt voor hoog water van die rivier beschermd door een dijk die links onder in de figuur begint en met een boog naar rechts onder loopt. Dit is de Hoidonkse dijk.

De straten binnendijs zouden met enige moeite op naam gebracht kunnen worden, maar erg nauwkeurig is deze kaart zeker niet. Geheel rechts loopt de Spurkstraat met erg veel gebouwen en links daarvan den Hoek. Juist rechts van het midden kruist een pad de Aa; daarin ligt de *hoge vonder* (die niet getekend is; NB dit is de *nieuwe* hoge vonder). Het hoger gelegen terrein temidden van laag hooiland (beemd) aan de linker kant is den IJvelaar.

De Aa meandert naar de Dieze toe, dat is naar links. Naar de opvallende bocht iets rechts van het midden stroomt de loopgraaf die deels langs de dijk stroomt en het water uit de Spurkstraat afvoert. Deze bocht werd later *Tipkes wiel* of *Thömeskes wiel*. Nog wat meer stroomopwaarts mondt de Kwalbeek uit die het water uit het Woud afvoerde. In werkelijkheid was het de Kwalbeek die in de scherpe bocht van de Aa uitmondde en de loop een stukje stroomafwaarts.

Op deze kaart gaat het ons om het meertje in de beemd in de bocht van de dijk; anders gezegd: de Hoidonkse dijk werd om het meertje heen aangelegd, dat een verbinding met de Aa heeft. De voetpad van den IJvelaar naar de Hoidonk loopt erlangs.

Dit water bestond in de tijd van de ruilverkaveling *Het Bossche broek* nog, maar werd uiteraard weggeëgaliseerd. Het was *die Meer*.

De noordelijke oever (links) van die meer in 1962 op foto 216. Rechts de Hooidonkse dijk, links de bomen langs de Zuid-Willemsvaart.

Die meer op foto 240. Elzen op de voorgrond op de Hooidonkse dijk. Ook deze foto is uit 1962.

De oudste vermelding van *die Meer* komt voor in een akte uit 1393. Willem Snider zoon van Henrik van den Dooren verkocht toen een bunder land *aen die hoedonc* met een water *die meer* en de bijbehorende visserij daarop.⁷ Dat land, water en visserij waren afkomstig van Gijsbert van der Rennendonk [Reindonk].

Het water is in daaropvolgende akten na te gaan tot aan 1427 toen het aan Jan Jacob Henriks kwam⁸, die aan de andere kant van de dijk (was die er toen al?) een huis bouwde dat nu nog bestaat als Hooidonksestraat 3.

Het lijkt erop dat de eigendom van *die meer* plus de visserij losgekoppeld werd van die van het huis, omdat in volgende akten aangaande het huis van de visserij geen sprake meer is.

De kinderen van Boudewijn Klaas van den Water verkochten Zebert Henriks van der Westelaken een deel in de visserij op *die meer*⁹.

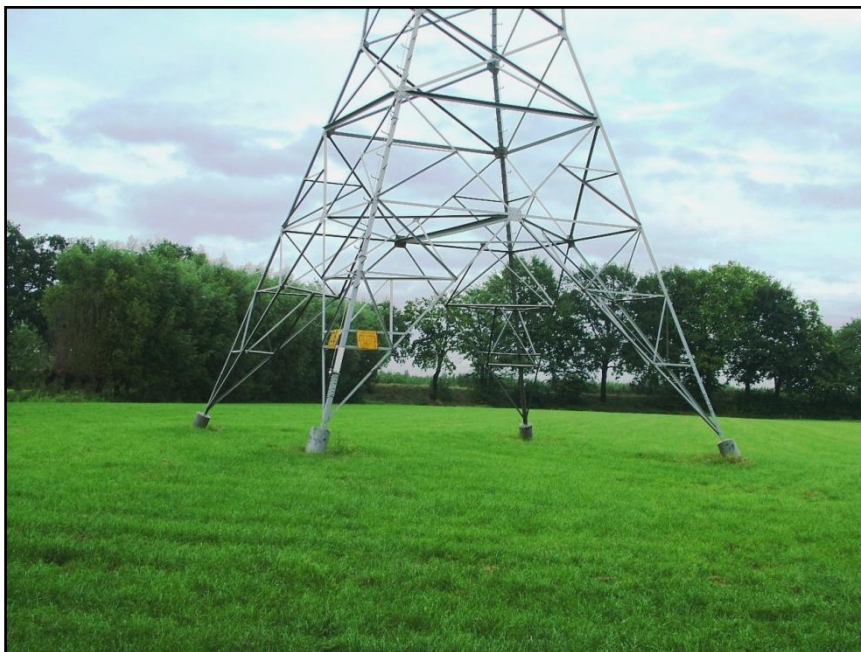
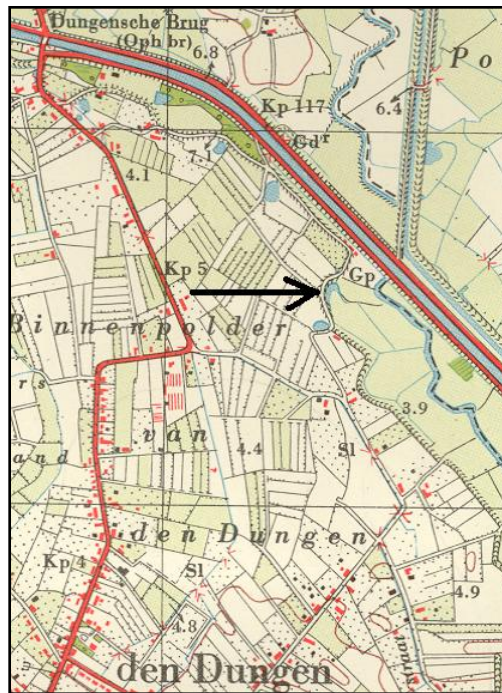
Willem Klaas van Vaarlaar, eigenaar van Hooidonksestraat 3, verkocht Jacob Jan Zeberts van der Westelaken de visserij *dat meer* en zijn grond¹⁰.

In 1597 is er nog als belending van een ander erf *een stil staende watere genoemd het meer*.¹¹

In 1603 werd de nieuwe eigenaar van het huis Mathijs Adriaans Spierings, die ook eigenaar was van het aangrenzende perceel *een stil staende water t' meer genoempt, toebehorende Mathijs Adriaans Spierings*.¹²

In de tweede helft van de 17^e eeuw was de visserij op *de meer* gekoppeld aan een hooibeemd ter plaatse, die beide door Willemke van Osch weduwe van Hendrik van Hannen verkocht werden aan Jacob Meulenbroek¹³. Die beemd staat op het kaartje hieronder ten zuiden van het water; het was kadastraal A331.

Het verpondingsboek van 1704 en het kadaster van 1832 maken geen melding van *die meer*. Als u wilt zien hoe na zijn geschiedenis deze plek er nu uitziet, de pijl wijst op het kaartje (met de situatie van 1953!) *die meer* aan en je fietst er zo even langs over de Hooidonkse dijk.

Die meer op 12 augustus 2009.

Een historische rekonstruktie van de 15^e-eeuwse nederzetting op de Eikendonk

Een moeilijk deel van Den Dungen om de perceelsindeling te duiden is steeds de Eikendonk geweest. De reden daarvoor is niet dat deze donk afgegraven werd, en niet dat er een grote weg overheen gelegd werd, en eigenlijk dus vernield werd, maar omdat de erven in het einde van de 15e eeuw bijeen gevoegd werden tot één hoeve ten behoeve van de stichting van een klooster, aanvankelijk voor karthuizers, later voor zusters.¹⁴

De besproken erven worden Eikendonk 1 t/m 6 genoemd. Vijf ervan kwamen aan het klooster, direkt (nr 2) of via Ludolf van den Water (1, 3, 4 en 5). Het 6e Eikendonks erf lijkt niet aan het klooster gekomen te zijn. In dit artikel worden niet betrokken de huizen C110, C151, C156 en C182, die ook op de Eikendonk lagen, maar niet zozeer op de hoogte zelfs als wel aan wat later de Boschpad of Bosscheweg genoemd werd.

Eikendonk 1 van Sander van den Bruekelen

Rond 1400 had Sander van den Bruekelen land op de Eikendonk. Zijn dochter Bela erfde 3 lopense¹⁵, welke ten cijns gegeven werden aan Matheus Matheus Hoet¹⁶. Deze had het buurerf al, dat blijkens een cijnsverkoop in 1416 een huis met hof en akker was¹⁷. Hoe Matheus in het bezit ervan is gekomen valt niet na te gaan.

Matheus' dochter Geertrui trouwde eerst met Jan Emonts van Rode en daarna met Jan die Meester natuurlijke zoon van Jan van Eele. Deze Jan die Meester droeg het huis met land op aan Wouter Klaas van Brabant die getrouwd was met Hadewych dochter van Jan Emonts en van Geertrui¹⁸.

Zoon Jan Wouters van Brabant, samen met de meesters van het grote gasthuis in Den Bosch, droegen het erf aan Ludolf van de Water op¹⁹.

Eikendonk 2 van Frank Timmerman

Rutger en zijn zwager Wouter Jan Beekman, man van Trude, beiden kinderen van Gerit van der Eijkendonc en van Baat, droegen alle goederen van hun ouders over aan Frank natuurlijke zoon van Jan Vrancken van den Dungen, timmerman²⁰.

Frank verkocht een kamp van 2 morgen met de gebouwen daarin²¹ in 1408, maar later heeft hij toch nog een huis aldaar; de verkoop is kennelijk niet doorgegaan.

Henrik Jans van Reppel kocht dit huis²². Henriks kinderen waren Aart van den Loo en Jenneke, getrouwd met Jan Goijaart Grieten; de laatste kreeg het huis²³.

Jan verkocht het huis met erf en hof aan Goijart Jans van Geel²⁴, die het opdroeg aan het nieuw gestichte klooster van de karthuizers²⁵.

Er is een akte van afstand ten behoeve van Frank Tymmermans van een huis in *die eijkendoncsche hove* door de twee kinderen van w Dirk van Casteren²⁶, gedateerd 1430.

Het is nog niet bekend of dit op Eikendonk 2 betrekking heeft, of op nog een ander huis.

Eikendonk 3 van Sander van den Bruekelen

Henrik Sanders van den Bruekelen had een huis op 5 lopense land, die hij in 1414 had geerfd van zijn ouders²⁷. Tot 3x toe nam hij hypotheek op (verkocht cijnzen uit dit huis)²⁸. Hij verkocht zijn bezit aan Henrik Willems van den Hornick van den Dungen²⁹.

Henriks weduwe Yda hertrouwde met Willem Willems die Tepper; Lambert Henriks van den Hornick droeg Willem het huis op³⁰, evenals 8 lopense land en een beemd van 2 morgen³¹.

Agnes Willems die Tepper verkocht Ludolf van den Water het huis en het land³².

Eikendonk 4 van Dirk Werner

Dirk Werner zoon van Jan van den Heuvel verkocht zijn schoonzoon Jan Hellinc 1 morgen land en de helft van huis en grond³³, als afsplitsing van Eikendonk 5. De zonen van Jan Hellinc hadden er een

groot en een klein huis; het grote huis stonden ze af aan hun zwager Laurens Everard Deenkens, het kleine aan hun broer Henrik³⁴.

Henrik droeg Laurens zijn kleine huis met hof en akker op³⁵.

Het geheel kwam daarna aan Jan Willems van Doorne, timmerman³⁶, schoonzoon van Jan Hellinc. Matheus van Haanwijk of van Zeeland, man van Lijsbet Jans van Doorne, verkocht heer Ludolf 1 morgen land, zonder huis³⁷.

Eikendonk 5 van Dirk Werner

Dirk Werner had van Arnt van Beke natuurlijke zoon van heer Arnt van Beke, priester, een stuk land van 3 morgen 1 hont 10 ¼ roeden en een beemd van 10 ½ hont en 2 roeden en *in den nuwenbeemt* 2 morgen 4 roeden en 9 voeten ten cijns verkregen om 25 pond³⁸.

Dirk droeg daarvan aan zijn zoon Wouter een stuk op³⁹. Bartel Wouters Weerner verkocht Willem Willems van den Horrinc een huis met land⁴⁰.

Hoe het huis aan Jan Jan Raassen kwam is onbekend; Jan was de 2^e man van Mechteld die weduwe van Dirk Hellinc was⁴¹.

Jan verkocht enkele cijzen uit het huis⁴². Na zijn dood rond 1460 werd het land, en geen huis meer, opgedragen aan heer Ludolf⁴³.

Eikendonk 6 van Rutger van der Eikendonk

Rutger Aalberts van der Eijkendonc bezat een huis en hof op die Eijkendonc, waaruit hij een cijns verkocht had aan Rutger Giben van der Eijkendonc⁴⁴. Zijn 4 kinderen kwamen overeen dat Baat, die met Gerit Jan Gerits getrouwd was, het huis kreeg⁴⁵; de andere drie (schoonzoon Sander van den Bruekelen, schoonzoon Andries Mutsart en zoon Jan) droegen het haar op in 1387.

De volgende eigenaar was Dirk Rover Hadewigen⁴⁶.

Pas in 1420, toen Katarina Dirk Hadewigenzoon van den Dungen het huis ten cijns gaf aan Jan Arnt van Stochem (= Jan Baten), werd de eerste volledige belending van het erf opgegeven⁴⁷.

Het huis werd verhuurd aan Goijaart Jans van Geel⁴⁸ (die later het huis Eikendonk 2 kocht).

Gielis Laureijns Scouhuis, of Gastmans of Van Tuijl, man van Ida natuurlijke dochter van Jan Baten, en hun dochter Geertrui verkochten cijzen uit het huis met hof en een kamp weiland⁴⁹.

Willem Klaas van der Boijdonk kocht het erf⁵⁰, daarna Jan Robben Jans⁵¹, tenslotte Engbert Willem Lodewijks⁵².

Ludolf van den Water had met het verwerven van 5 erven op de Eikendonk een hoeve van 18 morgen (12 ha) bij elkaar gesprokkeld; die hoeve droeg hij aan de Karthuizers op in 1471⁵³. Aanvankelijk hebben de religieuzen misschien in de 3 bestaande huizen gewoond, voor ze er een klooster bouwden. Vijf jaar later zaten er al zusters; ze beloofden uit hun hoeve een cijns te betalen⁵⁴; men mag aannemen om de bouwwerkzaamheden aan hun klooster te bekostigen.

De zusters betaalden, tot de naasting van hun bezittingen door de Staten, grondcijzen uit hun hoeve⁵⁵, daarna deed dit de heer van Deurne als rentmeester van de geestelijke goederen⁵⁶.

Er waren 17 verschillende grondcijzen te betalen, uit de samenstellende delen van hun hoeve.

5 d 1 oort oud, cijns 701 (d van denarius, penning; s van schelling),

9 d oud, cijns 701a,

9 d nieuw, cijns 701b,

18 d nieuw, cijns 701c, en

14 d nieuw, cijns 701d uit Eikendonks land op de Poeldonk;

8 ½ d nieuw, cijns 800, uit Eikendonk 2,

½ d leuvens, cijns 800a,

6 d oud, cijns 801, uit Eikendonk 4,

1 d leuvens, cijns 802, uit Eikendonk 3,

2 s nieuw, cijns 803, uit Eikendonk 3

15 ½ d nieuw, cijns 803a, uit Eikendonk 3

16 d nieuw, cijns 804, uit Eikendonk 5

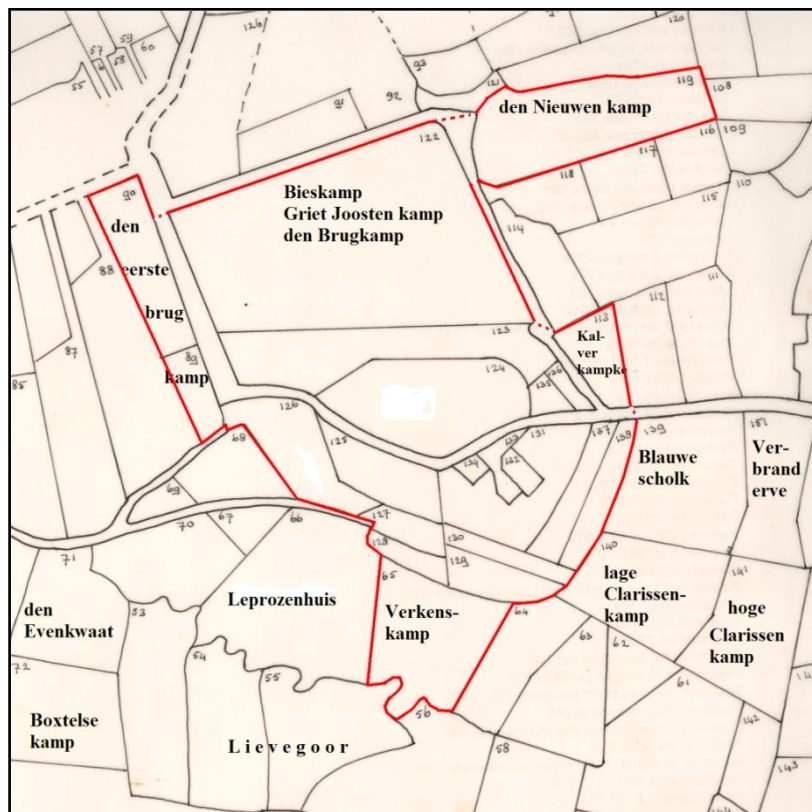
3 d oud, cijns 805, uit Eikendonk 5

8d oud, cijns 805a, uit Eikendonk 5

9 d oud, cijns 806,
 1 obool oud, cijns 807, uit een dijkje langs de weg bij het klooster, en
 3 d oud, cijns 807a, uit Eikendonk 5.

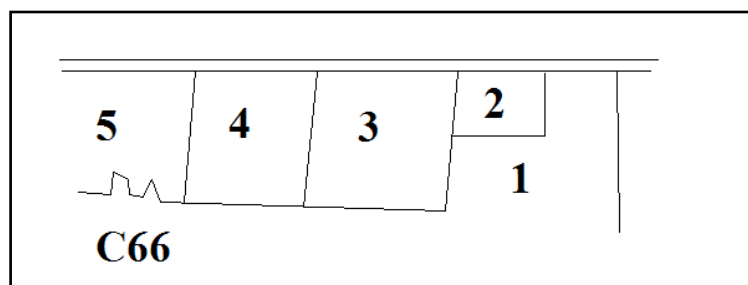
Eikendonk 1 en 6 betaalden geen grondcijns.

We weten nu dat de erven Eikendonk 1 t/m 5 gezocht moeten worden ter plaatse van het latere klooster en Eikendonk 6 daarbuiten. Verdere aanknopingspunten zijn schaars. Een kaartje met het bezit van de heer van Deurne als rentmeester van de Geestelijke goederen in 1704 toont *grosso modo* de omvang van het erf van het klooster van de Eikendonk. Het klooster heeft gestaan ten zuiden van de straat op de percelen C131-134. Daar werden immers pijparden beeldjes, glas-in-lood en het kerkhof gevonden. Daar stond in de 19^e eeuw ook de herberg.

Uitsnede uit de kaart Rekonstruktie van Den Dungen in 1704. Het Eikendonks klooster was het gebied binnen de rode lijn. De toponiemen komen uit het Verpondingsboek van 1704. De vorm van de percelen is die van het kadaster van 1832.

Eikendonk 6 belendde aan 2 kanten aan een straat en kan daarom alleen al niet gelokaliseerd worden nabij het erf van het klooster. De erven Eikendonk 1 t/m 5 lagen aan een straat. Vastgesteld kan worden op grond van de onderlinge belendingen dat de volgorde van de erven langs de straat als volgt geweest moet zijn.

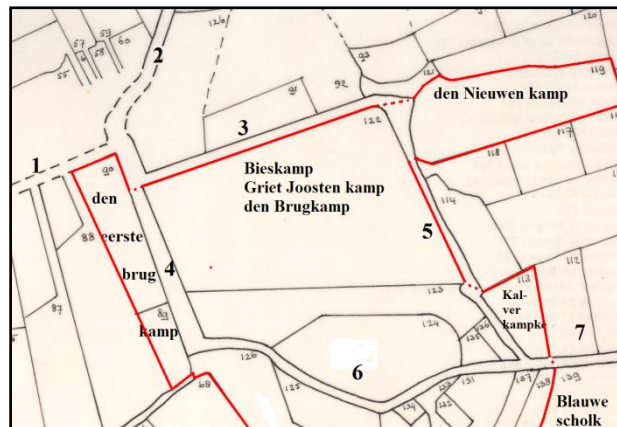

Eikendonk 1 had belendingen aan 2 en aan 3, terwijl 2 tussen 1 en 3 in lag. Bij Eikendonk 3 komen belendingen voor tussen 1 en 4 en tussen 2 en 4. Er zijn echter te weinig akten voorhanden om stellig te zijn.

Behalve de onderlinge belendingen is er slechts 1 andere die behulpzaam is: Eikendonk 5 ligt naast C66 van het leprozenhuis Eijendonk in Hintham.

Willem Tepper van Eikendonk 3 en Wouter van Brabant van Eikendonk 1 verkochten het Adam-van-Mierde-gasthuis in Den Bosch het recht van overweg, naar de kamp die het gasthuis in 1453 gekocht had, genoemd den *eijckendoncschen beempt*, gelegen naast C66.

Om nader aan te duiden hoe de volgende belendingen worden opgevat, worden de straten genummerd.

Deel van de voorgaande kaart. De straten zijn genummerd: 1 is de Boschstraat tussen de Eikendonk en Den Bosch, 2 is de Schelestraat, 4, 6 en 7 vormen de Kloosterstraat, 3 en 5 zijn de Bosschen pad. Deze naamgeving is volgens het kadaster van 1832.

De belending van het erf van het klooster in het cijnsboek van 1627 luidt: de straat (= straat 3), *hen selfs gasthuijs camp* en het *leprosenhuijs tot Hinthem* (C66) en het erf van St. Clara-klooster in Den Bosch (C140), de straat (= straat 5), en Geertruijt Huijbert Jan Driessen. De konklusie hieruit is dat het hun *verkenkamp* C65 was die eerder aan het Adam van Mierde-gasthuis hoorde. Dit spooft met de verkoop van het recht van overweg in 1453.

Het is niet zeker dat de weg over de Eikendonk in de 14^e en 15^e eeuw zo gelopen heeft als de 19^e en 20^e -eeuwse situatie van voorgaande kaartjes aangeeft. Maar de belending uit 1627 past er heel goed in.

Jan Ooms en Lambert van Roosmalen

In het verhaal over de ongelukkige borgemeesters van 1703 worden Jan Ooms en Lambert van Roosmalen genoemd die naast de regenten aanwezig waren als enige belangstellende bewoners van het dorp bij het afhoren van de dorpsrekening over 1703, hetgeen overigens pas gebeurde in 1711.⁵⁷

We spraken er onze verbazing over uit dat deze twee de kant van de borgemeesters van 1703 schenen te hebben gekozen en dat demonstreerden door hun aanwezigheid bij de sluiting van hun rekening over 1703.

Over Lambert van Roosmalen verscheen een artikel dat besloot met de vermelding van de procedure die de borgemeesters en andere bestuurders tegen hem hadden aangespannen vanwege zijn achterstallige betaling van belastingen.⁵⁸

We vinden nu de akten waaruit blijkt wat er gaande was met Jan Ooms en Lambert van Roosmalen. Jan had een schuld van 1128 gulden aan de gemeente. Er werden 2 stukken land van hem verkocht, samen bijna 1 ha, waarmee die schuld kon worden afgelost.⁵⁹

Lambert had een schuld van 320 gulden aan de gemeente; van hem werden ook 2 stukken land, samen 1 ha, in beslag genomen en verkocht.⁶⁰

Toen de dorpsrekening over 1703 werd afgehoord, in 1711, was de executie en verkoop van de grond van Jan Ooms en Lambert van Roosmalen dus al enkele jaren achter de rug.

Een bijzondere foto van Boschpad 2

De enige foto van de voorgevel van de oude herberg Boschpad 2 die ons bekend is werd gemaakt in 1904 bij gelegenheid van het bezoek van NN aan het gemeentehuis van Den Dungen.

Het is zomer, de ramen staan open, de bomen staan vol in blad.

Rechts in beeld, achter het rijtuig, staat de voorgevel van Boschpad 2 met 3 grote ramen beneden, geen voordeur, en kleine ramen op zolder. Samen met het beeld van de zijgevel⁶¹ is het nu duidelijk dat dit huis gebouwd was als "langevel", hetgeen past bij het bouwjaar 1897.

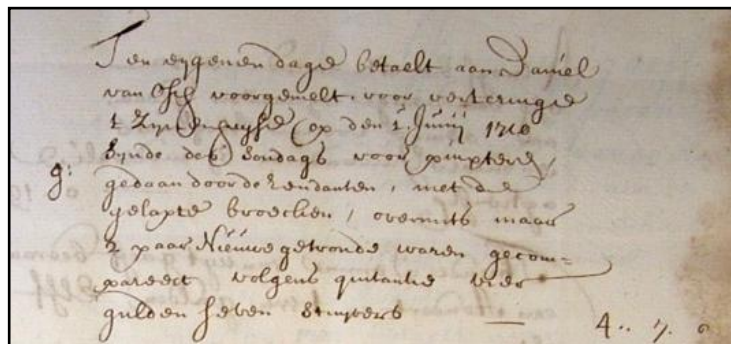
Veldwachter Driek van Run staat rechts naast de gietijzeren paal.

De dorpsrekeningen van Den Dungen 1700-1713

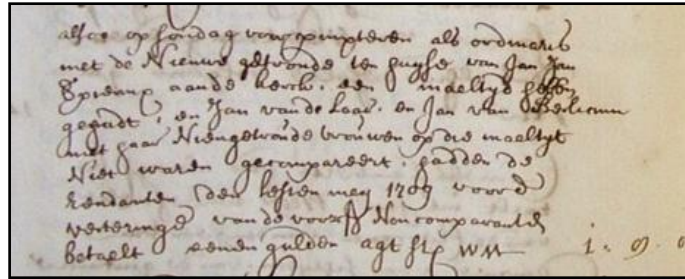
10. de gelapte broeken

Een opvallend verschijnsel in de rekeningen, ook al komt het er maar 2x in voor, is het teren van de gelapte broeken.

Rekening 1709, fo 36

Ten eigenen dage betaelt aen Daniel van Osch voorgemelt, voor verteringe t zijnen huijse op den 1 Junij 1710 sijnde des sondays voor pinxteren, gedaen door de rendanten, met de gelapte broecken, overmits maar 2 paar Nieuw getroude waren gecompareert volgens quitantie vier gulden seven stuijvers 4..7.0

Rekening 1708, fo 52v

alsoo op zondag voor pinxteren als ordinaris met de Nieuw getroude ten huijse van Jan Jan Spierinx aan de kerck, een maaltijd hebben gehad, en Jan van de Laar, en Jan van Berlicum met haar nieugetroude vrouwen op die maaltijt Niet waren gecompareert, hadden de rendanten den lesten mej 1709 voor de verteringe van de voorschr. comparanten betaelt eenen gulden agt stuivers 1,,8,0

Het ging blijkbaar om een door de gemeente betaalde maaltijd voor de nieuw getrouwde stellen van het jaar op zondag voor Pinksteren.

In 1708 kwamen Jan van de Laar x Jenneke Lamberts en Jan van Berlicum en zijn vrouw niet eens opdagen in de herberg van Jan Spierings. In 1710 waren maar 2 stellen gekomen naar de herberg van Daniel van Osch. Dit wekt niet de indruk dat het teren van de gelapte broeken populair was.

Dungense import (5); Hairwassers

De bekende omzwerfing van de naamdragers Hairwassers lijkt samen te vatten als Heze → Den Bosch → Gestel → Den Dungen.

Den Dungen kwam in beeld bij Jan Fransen Haarwassers nadat hij in 1670 getrouwd was met de Dungense Jenneke Henrik Henrik Delis Jeronimus. Hun gezin staat op blad 281e van GDD.⁶²

Jan was de zoon van Frans Peters en Willemkje Peters van de Ven uit Gestel (GDD 699a).

Peter Jans woonde in Gestel op Nieuw-Herlaar (blad 699), maar Jan Goijarts zou wel eens in Den Bosch thuis gehoord kunnen hebben.

Wat over deze overgrootvader van Jan Fransen Haarwassers bekend is, wordt op blad GDD 1079 samengevat.

De spelling van de achternaam varieert van Haarwasser, Hairwasser, Haarwesser tot Hoorwaassers.

Blad 1079

Jan Goyart^{1 2 3 4 5 6 7} Jans; **Haarwasser**^{1 2 5 7}; **van den Heze**

(vader Goyart overleden voor 1578⁷)

de Haerwesser^{4 6}, Haarwesser³

leeft 1582², overleden voor 1610⁷, voor 1608⁴, voor 1593⁵, voor 1590³

kocht 11-1-1582 een rente ten laste van de stad Den Bosch²

x

(1881)

Katarina³ Peter Lamberts^{5 6}; **des Nastelmaecker**⁵

kinderen:

1. Goyart^{2 5}, overleden voor 1630²

x Aalke Everart Christoffels²

2. **Peter**^{5 7}, zie blad 699

3. Marike^{4 5}

4. Heijlke⁵

Noten bij GDD 1079

1. R 1397, fo 237v, 9-4-1573 [koopt een huis op de Vuchterendijk in Den Bosch]

2. R 1542, fo 14, 29-10-1630; het testament van Aalke x Goyart was 17-8-1616 voor notaris Peter van Leeuwen DB]

3. R 1421, fo 299, 1590 [cijns uit land in SMG]
4. R 1451, fo 254v, 1608 (akte is gecanceleerd) [cijns uit land in Schijndel in het Woud]; de deling was 20-7-1593
5. R 1851, fo 29, 23-7-1593, deling goederen Jan en Katarina; de voogden over Heijlke en Marike zijn Goyart Jan G. Haarwasscher, Peter z w Peter Lamberts, Arnt Dierx en Arnt Arnt Beckeren; de deling omvat cijzen uit goederen in vooral Den Bosch, in Geffen, SMG Thede, Orthen, Schijndel Wout, Breugel en Vucht, land in Empel en een deel in een molenwerf in Hintham; een der cijzen werd in 1576 verkocht aan Jan z w Goyart Jans van der Heze, een andere in 1566 aan Jan z w Goebels Jans van der Heze, een andere aan Jan z w Goyart Haerwasser op 7-2-1578, een andere aan Jan z w Goebels van Hees in 1567
6. R 1849, fo 274, 12-11-1584 [deling goederen van Jenneke Lamberts en Jacob Gerards Molder; Jan Goyarts en de zijnen erven een huis in Hintham en een molenwerf in Hintham]
7. R 1456, fo 136, 20-12-1610 [bij deling 23-7-1593 DB was Peter de helft van een cijns te lote gevallen uit land in Orthen]

¹ Over dit perceel C218, zie Dungense Historiën van september 2009, blz 85.

² Huibert Gerit Geurts erfde C 99 als 1 morgen weiland *op den vinckenvleught op den Tob*, in R 1636, fo 140v, 15-4-1695.

³ Huibert Jans Eijckemans erfde C100 als een *cleijn hooijbeemdecken op den vlinckevleuch*, in R 1652B, fo 91v, 20-4-1683. Hendrik kreeg daarbij C105 als *een hooijveldeken*.

⁴ R 1305, fo 39, 29-12-1525.

⁵ R 1531, fo 27v, 25-10-1619; Willem Reijnders van den Berckenbosch koopt de voorste en achterste *vlinckevlueghe*.

⁶ Het Griensvenneke **21** (1996), blz 95.

⁷ R 1179, blz 467, vrijdag na post Peter en Paulus 1393; transport van de cijns die Willem Snider aan Gijsbert van der Rennendonk had beloofd in R 1194, fo 256v, 12-6-1424.

⁸ R 1196, fo 158v, 1-8-1427.

⁹ R 1267, fo 39v, 27-1-1499.

¹⁰ R 1314, fo 2, 13-10-1530.

¹¹ R 1852, fo 39.

¹² R 1474, fo 176v.

¹³ R 1648A, fo 175, 1-5-1676.

¹⁴ L. van de Meerendonk, *Het klooster op de Eikendonk te Den Dungen*, Tilburg, 1964.

¹⁵ R 1188, fo 426v, 22-6-1414.

¹⁶ R 1189, fo 229, 20-11-1414.

¹⁷ R 1189, fo 422, 10-9-1416; transport van die cijns van 40 sch. in R 1222, fo 10v.

¹⁸ R 1224, fo 77, 5-6-1454.

¹⁹ R 1232, fo 366v, 3-1-1463

²⁰ R 1181, fo 271v, 11-11-1399.

²¹ R 1185, fo 425, 1408: Frank verkoopt een kamp met gebouwen daarin staande aan Philip Herman Conen.

²² R 1190, fo 91, 11-2-1417.

²³ R 1202, fo 15, 15-11-1431.

²⁴ R 1228, fo 304v, 30-5-1458.

²⁵ R 1240, fo 151v, 17-7-1471.

²⁶ R 1200, fo 99v, 15-5-1430.

²⁷ R 1188, fo 426v, 22-6-1414.

²⁸ R 1202, fo 228v, 1-3-1432 en transport van die pacht in R 1219, fo 3v, 1448; R 1202, fo 103v, 15-5-1432; R 1203, fo 170, 18-3-1433 en transport van die cijns van 4 pond in R 1204, fo 34v, 1434 en R 1228, fo 247, 1457.

²⁹ R 1206, fo 147, 23-12-1435.

³⁰ R 1218, fo 236v, 23-1-1448.

³¹ R 1225, fo 80, 14-6-1455.

³² R 1235, fo 133v, 1465-1466: heer Ludolf van den Water belooft Agnes 158 peters te betalen zodra zij afstand doet van haar huis met 5 morgen land; R 1242, fo 178v, 15-4-1473: Agnes doet afstand t.b.v. heer Ludolf van haar bezit.

³³ R 1177, fo 99, 25-1-1384.

³⁴ Een niet gepasseerde akte staat in R 1196, fo 52, 1426-1427. R 1196, fo 111, 10-3-1427.

³⁵ R 1196, fo 171, 5-7-1427.

³⁶ R 1209, fo 76, 23-4-1439.

³⁷ R 1232, fo 362, 29-11-1462.

³⁸ Transporten van die cijns in R 1189, fo 73v, 1415 en aan Jan Hellinc een deel daarvan in R 1193, fo 138, 1422.

-
- ³⁹ R 1188, fo 222v, 26-7-1413.
- ⁴⁰ R 1197, fo 149, 1425-1426, de akte is niet gepasseerd.
- ⁴¹ In R 1227, fo 385, 14-3-1457 droeg Jan Jan Raassen het vruchtgebruik op aan Weijndelmoet Dirk Hellinc, waarna Weijndelmoets man Willem Lamberts van der Heijden het overdroeg aan Jan.
- ⁴² R 1226, fo 40, 8-1-1456; R 1227, fo 213v, 24-3-1457; R 1229, fo 221, 18-5-1459 en transport van die cijns van 4 pond in R 1237, fo 167v, 11-3-1468.
- ⁴³ R 1232, fo 362, 27-1-1463: Willem Lamberts van der Heijden draagt heer Ludolf 12 lopense land op.
- ⁴⁴ R 1175, fo 187v, hemelvaart 1368.
- ⁴⁵ R 1178, fo 5, nov 1387.
- ⁴⁶ R 1178, fo 62v; R 1178, fo 313; R 1178, fo 62v; R 1179, blz 75;
- ⁴⁷ R 1191, fo 468, 14-3-1420.
- ⁴⁸ R 1224, fo 265v, 27-5-1454.
- ⁴⁹ R 1231, fo 161v, 11-10-1460 (verkoop cijns); R 1240, fo 271, 20-5-1471 (transport van het vruchtgebruik om een cijns te verkopen).
- ⁵⁰ R 1249, fo 187v, 8-2-1480.
- ⁵¹ R 1251, fo 143v, 22-11-1481.
- ⁵² R 1251, fo 162, 5-1-1482.
- ⁵³ R 1241, fo 26, 3-12-1471.
- ⁵⁴ R 1245, fo 197v, 12-1-1476.
- ⁵⁵ Rentmeester-generaal van de domeinen, inv.nr. 274, fo 3 e.v.
- ⁵⁶ zie Het Griensvenneke **31** (2006), blz 81.
- ⁵⁷ Het Griensvenneke **32** (2007), blz 14.
- ⁵⁸ Dungense Historien **2** (2008), blz 7.
- ⁵⁹ R 1689, fo 61, 30-3-1701.
- ⁶⁰ R 1691, fo 420, 31-10-1704.
- ⁶¹ zie Dungense Historien **2** (2008), blz 21.
- ⁶² Genealogie van Den Dungen, deel II (1991).